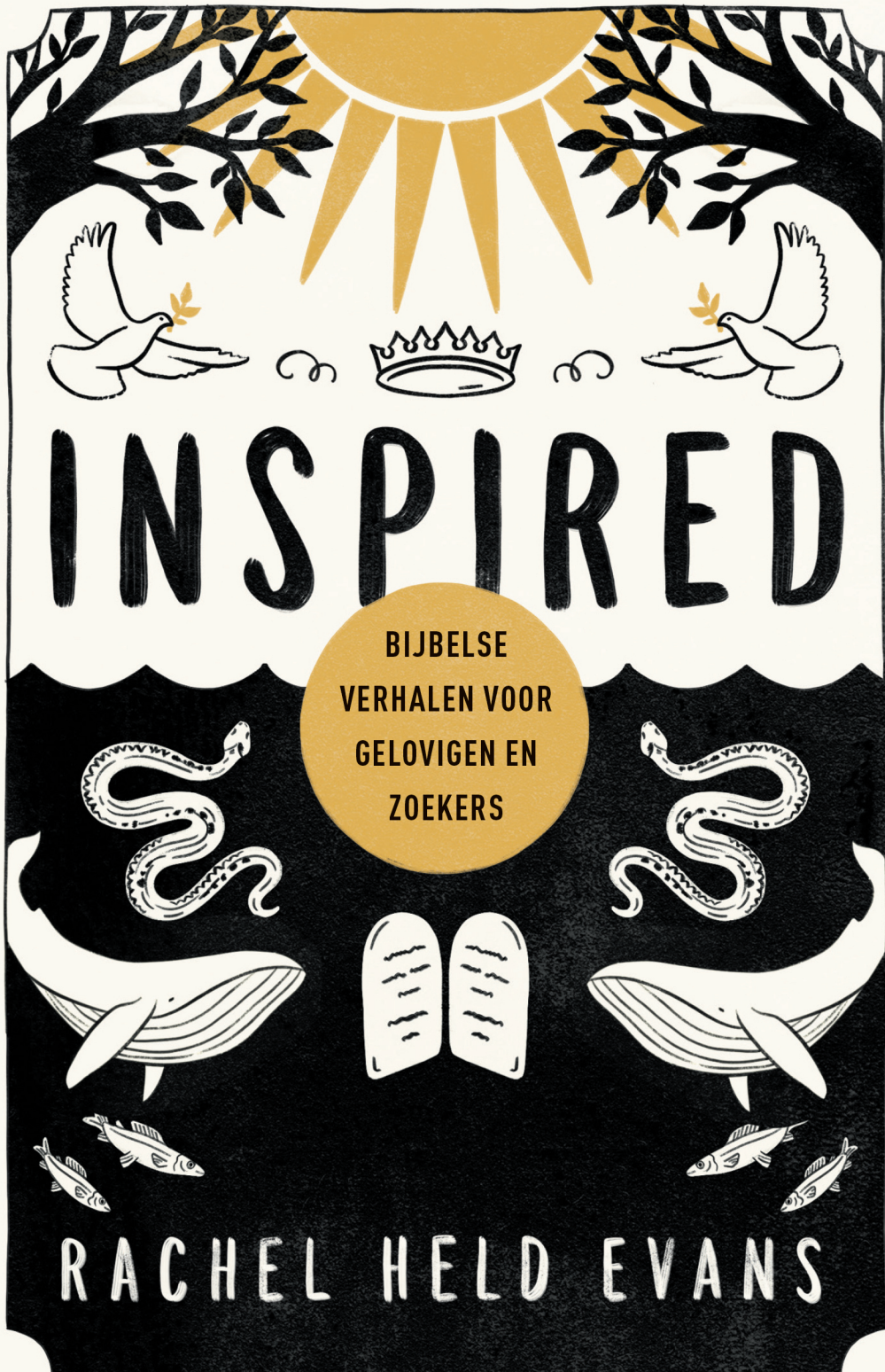

BIJBELSE
VERHALEN VOOR
GELOVIGEN EN
ZOEKERS

INSPIRED

RACHEL HELD EVANS

INSPIRED

BIJBELSE VERHALEN
VOOR GELOVIGEN EN ZOEKERS

RACHEL HELD
EVANS

Vertaald door Milly Born-Wegman

KokBoekencentrum Uitgevers – Utrecht

Vertaling: Milly Born-Wegman

Illustratie en ontwerp omslag: Connie Gabbert

Layout en dtp omslag: Andries Mol / studio-mol.com

Dtp binnenwerk: Geertje van der Velde / gewoongeertje.nl

Bijbelteksten zijn geciteerd uit de NBV21, © 2021 Nederlands-Vlaams
Bijbelgenootschap, Haarlem/Antwerpen, tenzij anders aangegeven.

ISBN 978 90 435 4345 3

ISBN 978 90 435 4346 0 (e-book)

NUR 707

www.kokboekencentrum.nl

Oorspronkelijk uitgegeven door Nelson Books, een imprint of Thomas
Nelson, Nashville, Tennessee (USA) onder dezelfde titel. Published by
arrangement with HarperCollins Christian Publishing, Inc.

Engelstalige uitgave © 2018 Rachel Held Evans

Nederlandse uitgave © 2025 KokBoekencentrum Uitgevers, Utrecht

Alle rechten voorbehouden. Tekst- en datamining zijn niet toegestaan.

KokBoekencentrum Uitgevers vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke
en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie
van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier
waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Voor mijn schoonmoeder, Norma Evans

Geloofde hij echt dat God verhalen schreef die slechts één betekenis hadden? Het leek me dat een verhaal met maar één betekenis niet erg boeiend was en niet de moeite waard om lang te onthouden.

- CHAIM POTOK, *DAVITA'S HARP*

INHOUD

	INLEIDING	9
	DE TEMPEL	25
1:	OORSPRONGSVERHALEN	31
	DE BRON	55
2:	VERLOSSINGSVERHALEN	61
	DE MUREN	85
3:	OORLOGSVERHALEN	87
	DE DISCUSSIE	109
4:	WIJSHEIDSVERHALEN	121
	HET BEEST	143
5:	VERZETSVERHALEN	145
	HET WATER	175
6:	GOEDNIEUWSVERHALEN	181
	HET MEER	201
7:	VISSERSVERHALEN	211
	DE BRIEF	227

8: KERKVERHALEN	237
NAWOORD	255
DANKWOORD	263
NOTEN	267

INLEIDING

‘ER WAS EENS ...’

Er was eens een meisje met een magisch boek. Net als vele andere boeken vertelde dit boek verhalen over koningen en koninginnen, boeren en strijders, reuzen en zeemonsters en gevaarlijke reizen. Maar in tegenstelling tot andere boeken betoverde het iedereen die het las, zodat de mensen erdoor werden meegesleept als de personages in een groots epos vol gevaar en onverwachte wendingen. Door het boek leerde het meisje om net zo moedig te zijn als de herdersjongen David, net zo spitsvondig als de arme boerin Ruth en net zo lieflijk als de mooie koningin Ester. Ze leerde de spreuken in het boek uit haar hoofd, waarvan men zei dat ze de sleutel tot een rijk en gelukkig leven bevatten. Ze zong de oude liederen uit het boek, die al duizenden jaren werden gezongen. Ze leerde dat je met genoeg geloof een reus met een slinger ten val kon brengen, water in wijn kon veranderen en drie dagen in de buik van een grote vis kon overleven. Je kon zelfs worstelen met een engel. Ze leerde ook hoe ze

INSPIRED

het boek kon verdedigen tegen vijanden, tegen degenen die beweerden dat het verhaal niet waar was. Als ze wilde, kon ze het boek tot een wapen smeden en de waarheid ervan scherpen als een zwaard. Naar verluidde was het boek goddelijk geïnspireerd en dat geloofde ze, want in elk woord dat ze las weerklonk de stem van God.

Toen het meisje in het verhaal een leraar met de naam Jezus tegenkwam, hoorde ze die stem nog luider dan eerst, dus beloofde ze van Hem te houden en Hem altijd te volgen. Jezus leerde haar zich om de armen te bekommeren, aardig te zijn voor eenzame mensen, pestkoppen te vergeven en haar moeder te gehoorzamen. Hij genas de zieken, wekte de doden tot leven en zei dat mensen die Hem volgden hetzelfde zouden doen. Het meisje genas nooit een zieke en wekte niemand op uit de dood, maar toch geloofde ze.

Op een dag begon het verhaal barsten te vertonen. Het meisje was wat ouder en volwassener geworden en was nieuwsgierig van geest. Ze merkte zaken op die ze tot dusver niet had gezien. Zoals dat God de uitverkoren patriarch Abraham beloofde omdat die had gehoorzaamd aan Gods opdracht om zijn eigen zoon te offeren. Of dat God het uitverkoren volk Israël toestond om vrouwen en meisjes als oorlogsbuit te ontvoeren. Nadat de beroemde muren van Jericho waren ingestort, vermoordde een door God gemobiliseerd leger alle mannen, vrouwen en kinderen in de stad. En nadat de farao had geweigerd zijn slaven te laten gaan, doodde een door God gestuurde engel alle eerstgeborenen in Egypte. Zelfs een van de favoriete verhalen van het meisje, over de ark waarin alle dieren op aarde hun toevlucht zochten, begon met een God die er zo veel spijt van had dat Hij leven had geschapen, dat Hij het simpelweg wegspoelde. Als God werd geacht de held van het verhaal te zijn, waarom gedroeg Hij zich dan als een schurk? Als het boek werd geacht de mysteries van het leven te verhelderen, waarom riep het dan zo veel vragen bij haar op?

INLEIDING

Diep in haar hart wist ze dat sluwe slangen en pratende ezels niet bestonden, en dat het nooit zou lukken om alle dieren op aarde in een boot te stoppen. De wetenschap bewijst dat de aarde niet in zeven dagen is geschapen en ook niet wordt ondersteund door grote 'zuilen', zoals het boek beweerde. De diverse verhalen over de regering van koning David spraken elkaar tegen en zelfs de verslagen over de opstanding van Jezus lazen niet als betrouwbare krantenartikelen.

Misschien was het verhaal toch niet waar, dacht het meisje. Misschien was haar boek niet magisch.

Met elke vraag klonk Gods stem zachter en werden andere stemmen luider. Die zeiden dat dit gevaarlijke vragen waren – verboden vragen, zeker voor een meisje. Ze zeiden dat ze moest vechten tegen haar twijfels, maar haar zwaard werd zwaar. Ze zeiden dat ze sterk in haar geloof moest staan, maar haar benen werden zwak. Woorden die ooit bruisten van leven, brandden in haar gedachten, en verhalen die ooit tot haar verbeelding spraken, wakkerden haar twijfels en zwartste angsten aan. Het was alsof de wortels van dierbare en bekende bomen uit de grond oprezen om haar op haar weg te laten struikelen. Er bestond geen kaart voor een wereld die plotseling was veranderd, geen toverspreuk om het pad voor haar te verlichten.

Ze was verdwaald.

En toch werd de betovering niet verbroken. De personages, velen nu een stuk grimmiger, wandelden net als vroeger haar leven in en uit, en stoorden haar in haar werk, haar relaties, haar plannen. Nog altijd werden oude verhalen verteld. Nog altijd werden oude gevechten geleverd. Ze kreeg de oude liederen niet uit haar hoofd.

Ze was nog steeds in de ban van het verhaal. Net als miljoenen voor haar en miljoenen na haar lukte het haar niet ervan weg te lopen. In onbewaakte ogenblikken vroeg ze zich af: *Is de magie van het boek een goddelijke zegen of is het eigenlijk een vloek?*

En toen begon het avontuur pas echt.

Controversieel. Heilig. Niet relevant. Tijdloos. Onderdrukkend. Bestreden. Goddelijk.

Bij hedendaagse lezers roept de Bijbel allerlei kwalificaties op en tegelijk blijft het boek onbetwistbaar ‘magisch’. Want elke keer dat we over een ‘verboden vrucht’ grappen of een goede Samaritaan prijzen, tonen we onze fascinatie voor deze verzameling oude verhalen en gedichten, profetieën en spreuken, brieven en wetten, in de loop van vele eeuwen geschreven en samengesteld door talloze auteurs, en door iedereen geciteerd, van William Blake tot Beyoncé. De Bijbel is vertaald in meer dan tweeduizend talen en bijbelverhalen hebben het werk van Shakespeare en Steinbeck, Alice Walker en de Amerikaanse blueszanger Blind Willie Johnson tot inspiratie gediend. Frasen uit de Bijbel worden in grafstenen gebeiteld, op protestborden gekalkt en strategisch verwerkt in ons datingprofiel.

Amerikaanse burgerrechtenactivisten citeerden veelvuldig uit bijbelse teksten, net als de christelijke voorstanders van rassenscheiding die zich tegen hen verzetten. De oude versregels hebben de jammerklachten van miljoenen onderdrukte mensen verwoord en hun onderdrukkers – te vaak – gerechtvaardigd. Er woeden nog steeds oorlogen om omstreden gebieden.

Of je het nu leuk vindt of niet, de Bijbel is betoverend en wij zijn in de ban van het verhaal.

Mijn eigen leven werd op dat verhaal geënt sinds mijn eerste ademdeug in een ziekenhuis in de Amerikaanse staat Alabama, toen ik *Rachel* werd genoemd. In de Schrift is Rachel een mooie herderin die Jakobs hart stal, zich verzette tegen haar vader, een bittere jaloezie tegenover haar zuster koesterde en God smeekte om haar kinderen te schenken, totdat de geboorte van haar tweede kind haar het leven kostte. De Rachel in Alabama was een gevoelig kind met een

INLEIDING

grote verbeeldingskracht, ernstig eczeem, namaak-All Stars en een uitgesproken politieke mening gedurende de glitter en glans van de Reagan-periode. Toen me op zevenjarige leeftijd op de zondagschool werd verteld dat mijn bijbelse naam 'ooi' betekent, kwam ik huilend thuis, ervan overtuigd dat mijn ouders na één blik op mijn blote babylichaam hadden uitgeroepen: 'Oei, wat lelijk.' De uitleg dat een ooi gewoon een vrouwtjesschaap is, beurde me nauwelijks op, vooral omdat de naam van mijn vriendin Sara 'prinses' betekende.

Als kind nam ik de verhalen uit de Schrift in me op zoals een spons water opslurpt. De conservatief-christelijke subcultuur van de jaren tachtig en negentig produceerde een overvloed aan boeken en video's met bijbelse thema's, dus naast de poppen van *Sesamstraat* en een eindeloze stoet aan Disney-prinsessen, marcheerden de personages Mozes, Mirjam, Abraham en Isaak door mijn gedachtewereld. Op de omslag van mijn eerste bijbel prijkte een blonde David met grote, onschuldige ogen, twee lammetjes in zijn armen en een mus op zijn staf – de herdersjongen in zalige onwetendheid van de tweehonderd Filistijnse voorhuiden die hij over een paar jaar als bruidsschat bij zijn schoonvader zou afleveren. De plaatjes in het boek beeldden al mijn favoriete bijbelse helden en heldinnen als kinderen af. (Nou ja, bijna alle. De illustratoren waren Jaël vergeten, de vrouw die faam verwierf omdat ze een generaal vermoordde door een tentharing door zijn schedel te slaan.) Deze personages namen in mijn hoofd net zoveel ruimte in als de Amerikaanse president Abraham Lincoln, de footballcoach Bear Bryant en de dode familieleden aan wie gedurende familiebijeenkomsten herinneringen werden opgehaald. Ze waren legendarisch en toch echt, werkelijk en tegelijkertijd groter dan de werkelijkheid. Alle bestaande verhalen waren gevat in de verhalen van de Bijbel, het morele universum waarin zich het schouwspel van het leven voltrok. Ik was hiervan zo overtuigd dat ik in dezelfde werkelijkheid leefde als Lots vrouw. Jarenlang weigerde ik

INSPIRED

door de achterraut van onze auto te kijken uit angst dat ik in een zoutpilaar zou veranderen.

Tegen de tijd dat ons gezin verhuisde naar een van de bekendste plaatsen in de Amerikaanse bijbelgordel – Dayton, Tennessee, waar in 1925 de biologieleraar John T. Scopes voor de rechter werd gedaagd omdat hij de evolutieleer onderwees – laafden mijn conservatief-christelijke wortels zich rijkelijk aan de wateren van de Schrift. Voordat ik naar de middelbare school ging, kende ik grote delen van de bijbelboeken Psalmen, Spreuken en Romeinen uit mijn hoofd. Op school werd ik voorzitter van de bijbelclub en in onze kerk werd ik een van de leiders van de jeugdgroep. (Je weet dat je het hebt gemaakt in het leven wanneer je op school wordt gehuldigd voor je verdiensten... voor de bijbelclub.) De pagina's van mijn studiebijbel kleurden geel, oranje en groen door het highlighten en ik sloeg mijn 'stille tijd' met het Woord geen ochtend over. Fungeerde mijn kinderbijbel voornamelijk als verhalenboek, de Bijbel van mijn tienerjaren diende als een nuttige handleiding die me vertelde wat ik moest doen. Had ik een vraag over vriendschap, verkering, school, lichaamsbeeld of welke andere puberzorg dan ook, dan sloeg ik de bijbel open, en die bood me telkens weer een gevoel van zekerheid en richting.

In onze christelijke kringen werd elke tiener geacht om een persoonlijk vers te kiezen en het mijne was Filippenzen 3:8: 'Sterker nog, alles beschouw ik als verlies, want alles wordt overtroffen door het kennen van Christus Jezus, mijn Heer, omwille van wie ik alles heb prijsgegeven. In mijn ogen is het waardeloze troep, want ik wil Christus winnen.' (Achteraf is het grappig te bedenken dat een zestienjarig meisje in 1997 op basis van de woorden in een tweeduidend jaar oude brief van een gevangen ex-farizeeër aan de leden van een schimmige religieuze sekte, een bijbelstudiebijeenkomst verkoos boven de theatervoorstelling Titanic, maar dat is nu eenmaal de bijzondere kracht van de Bijbel.)

INLEIDING

Het verbaasde niemand dat ik me na de middelbare school inschreef voor de studie Engelse letterkunde aan een conservatieve christelijke universiteit die beloofde om elk vak – van psychologie tot geschiedenis en economie – te onderwijzen vanuit een ‘bijbels perspectief op de wereld’. Fungeerde mijn kinderbijbel als een verhalenboek en de Bijbel in mijn tienerjaren als een handleiding, gedurende mijn jongvolwassen leven diende de Bijbel als een praktisch antwoordenboek of een beleidsnota. Ik leerde dat de Bijbel de reden was waarom christenen op de Republikeinen stemden, de evolutieer verwierpen en zich tegen homoseksuele huwelijken verzetten. Het was de reden waarom ik als vrouw nooit voorganger kon worden en op mijn décolleté moest letten. Een bijbels wereldbeeld, zo verzekerden mijn professoren me, zou me klaarstomen voor discussies met atheïsten en agnosten. Het zou me toerusten om het hoofd te kunnen bieden aan de morele verwarring van de post-moderne cultuur in de naweeën van 11 september 2001. Hoe meer ik leerde over de Schrift, zeiden ze, des te zekerder zou ik me voelen over mijn geloof en des te beter zou ik de vragen van de wereld kunnen beantwoorden.

Maar ook al waren hun bedoelingen oprecht, hun geruststellingen bleken niets waard toen ik als jongvolwassene dezelfde vragen begon te stellen. Standpunten die ik als ‘bijbels’ had leren kennen – jonge aarde-creationisme, de beperkte rol van de vrouw thuis en in de kerk, de zekerheid van de hel voor alle niet-gelovigen – werden troebeler naarmate mijn levenservaring toenam. En hoe langer ik in de Schrift naar duidelijkheid zocht, des te meer problemen ik ontdekte. Waarom beriep mijn kerk zich bijvoorbeeld op Paulus’ brief aan Timoteüs om zich te verzetten tegen vrouwen op de kansel, maar negeerde ze zijn instructies aan de Korintiërs dat vrouwen hun hoofd moesten bedekken (1 Tim. 2:12, 1 Kor. 11:6)? Hoe konden we volhouden dat de Bijbel moreel superieur is aan alle andere religieuze teksten wanneer het boek Deuteronomium oproept rebelse

kinderen te stenigen, vijandige volken uit te moorden en vrouwelijke krijgsgevangenen tot slaaf te maken (Deut. 20:14–17, 21:18–21)? Waarom zou ik een tekst foutloos en onfeilbaar noemen, wanneer die uitgaat van een platte, stilstaande aarde, slavernij voor lief neemt en patriarchale praktijken als polygamie als vanzelfsprekend beschouwt?

Het was alsof de Bijbel was veranderd in een huiveringwekkende versie van zo'n uitklapboek voor kinderen. Onder het kleurige plaatje van de ark van Noach bevond zich – verrassing! – de gewelddadige vernietiging van de mensheid. Blader door naar het verhaal over Jozua en de strijd om Jericho en – kiekeboe! – het gaat om genocide. Open het kasteel van koningin Ester en – kijk nou! – er is een harem vol bijvrouwen. Verdwenen was het troostende verhalenboek uit mijn jeugd, de nuttige handleiding uit mijn tienerjaren en het boek met alle juiste antwoorden uit mijn studententijd. Als jongvolwassene ervoer ik de Bijbel uitsluitend als struikelblok, een enorm obstakel tussen mij en de God die ik dacht te kennen.

Mijn ouders beantwoordden mijn vragen vol medeleven, maar de conservatief-christelijke gemeenschap om me heen behandelde mijn twijfels als een natuurbrand die moest worden geblust. Vrienden, docenten en zondagsschoolleraren snelden toe om uitleg te bieden en verwezen me vaak naar de dikke *Encyclopedia of Bible Difficulties* van Gleason Archer, een vijfhonderd pagina's tellend boekwerk dat beloofde de lastigste tegenstrijdigheden in de Bijbel te verklaren, maar absoluut geen hulp bleek te zijn voor een aarzelende scepticus die van de helft van die tegenstrijdigheden nog nooit had gehoord. Hoe sterker mijn medechristenen zich inspanden om mijn tegenwerpingen te sussen, des te uitgesprokener die tegenwerpingen werden. Onder al die omslachtige rechtvaardigingen van de etnische zuiveringen door Israël, al die vreemde theorieën over de herkomst van Kaïns vrouw en over hoe Judas op twee verschillende manieren kon sterven (hij hing zichzelf op en viel op de grond),

INLEIDING

bespeurde ik een diepe onzekerheid. De redeneringen hadden een air van ‘loop-door-er-valt-hier-niets-te-zien’, waardoor mijn vermoeden dat de Bijbel misschien helemaal niet magisch was – en dat zij dat diep in hun hart ook wel wisten – alleen maar groeide. In plaats van mijn vertrouwen in de Bijbel te versterken, zorgden de fanatiekste verdedigers er ongewild voor dat dat juist verzwakte. Toen een bevriende voorganger me vroeg welke persoonlijke zonde deze vragen zou kunnen hebben opgeroepen – ‘*seksuele immoraliteit, misschien?*’ – wist ik dat de weg door mijn twijfels heen eenzaam zou worden.

In de jaren daarna zou ik me wel tien keer van mijn geloof afkeuren en er toch telkens weer naar teruggaan. Ik trouwde, werd episcopaal, stemde op de democratische presidentskandidaat Barack Obama en ontdekte de historisch-kritische methode om de Bijbel te interpreteren. Met mijn bibliotheekpas en blog als wapens schepte ik er plezier in om mensen die Jeremia 29:11 tot hun persoonlijke bijbelvers hadden gemaakt (‘Mijn plan met jullie staat vast – spreekt de HEER: Ik heb jullie geluk voor ogen, niet jullie ongeluk; Ik zal je een hoopvolle toekomst geven’), erop te wijzen dat die woorden waren gericht tot het volk Israël in Babylonische ballingschap, *niet* tot middelbarescholieren. En ik was erop gespitst om verwijzingen naar de bijbelse brieven te onderbreken met de betweterige kanttekening ‘als Paulus de brief aan de Kolossenzen heeft geschreven’, wat bij andere ingewijden een spottend gegniffel losmaakte.

Kortom, ik werd een soort bijbeljenner.

Hoewel ik gedegen lesstof kreeg voorgeschoteld, gebruikte ik die om de Bijbel te reduceren tot een curiositeit, een interessant religieus artefact dat je voor de lol bestudeert. Onder de onophoudelijke ruis van tegenwerpingen, correcties en verklaringen bevond zich een afschuwelijke stilte waarin de Bijbel me nog steeds fascineerde, maar me niet meer aansprak, niet met de stem van God in ieder

geval. De Bijbel bleef een struikelblok, maar nu slechts deel van het meubilair, koud en zwijgend.

Net als de meeste geloofsreizen is mijn terugreis naar de liefde voor de Bijbel bochtig en gestaag, een verhaal in kladvorm nog. En net als alle andere pelgrims sta ik in het krijt bij degenen die mij zijn voorgegaan, heiligen met een waarachtige nieuwsgierigheid. Hun levens vol geloofsgetrouwe vragen leerden me mijn twijfels niet te vrezen, maar te verwelkomen en ervan te leren.

Addie Zierman schrijft een online column, ‘Dear Addie’, met adviezen voor mensen met een wettisch-religieus verleden. Onlangs vroeg een lezer met de naam Megan om advies over de manier waarop ze met de Bijbel kon omgaan, aangezien die zo zwaar beladen is en meer twijfel oproept dan wegneemt. Zierman adviseerde Megan om de Bijbel niet te beschouwen als een boek met 3D-plaatjes waarin je na lang turen en studeren één bepaalde afbeelding ziet, maar als een lied dat door verschillende artiesten kan worden gecoverd en geremixt. ‘Vind je eigen coverartiesten’, schreef ze. ‘Vind de stemmen die je helpen om dezelfde nummers op een andere manier te horen.’¹

Gedurende de afgelopen tien jaar heb ik mijn coverartiesten ontdekt – geleerden, dichters, tradities en praktijken die me helpen om de Bijbel te horen zingen. Van de rijke geschiedenis van de joodse interpretatie leerde ik dat de mysteries en tegenstrijdigheden in de Schrift niet zijn bedoeld om te bevechten, maar om ze moedig in de ogen te kijken, en dat de Bijbel ons in wezen uitnodigt tot een worsteling, tot twijfel, verbeelding en discussie. Bevrijdingstheologie (waarin de Bijbel wordt bekeken door de lens van de bevrijding uit onrechtvaardige omstandigheden) en feministische bijbelinterpretaties lieten me zien hoe de verhalen in de Schrift met wijsheid kunnen worden aangewend voor maatschappelijk welzijn door ons op rechtvaardigheid te wijzen. Geestelijke oefeningen als *lectio divina* en ignatiaanse meditatie, die uitnodigen tot een contemplatieve

VERWONDER JE OVER DE BIJBELSE VERHALEN – VOOR HET EERST OF OPNIEUW

De Bijbel is een levend, inspirerend en boeiend boek, maar bevat ook moeilijke passages. *New York Times*-bestsellerauteur Rachel Held Evans nodigt je uit om samen met haar de Bijbel (opnieuw) te ontdekken. Op een persoonlijke, eerlijke en humoristische manier blaast ze oude, vertrouwde verhalen nieuw leven in met respect voor de geschiedenis van de tekst. De auteur laat zien dat de Bijbel ons kan toerusten en inspireren om mee te doen aan Gods liefdevolle en bevrijdende werk in de wereld.

Een rijk en hoopvol boek dat trouw blijft aan twijfel én bewondering, voor iedereen die de Bijbel wil lezen met een open geest en een zoekend hart.

Rachel Held Evans (1981-2019) was een van de populairste christelijke auteurs in de VS en een invloedrijke stem onder christenen. Van haar hand verschenen o.a. ook *De deugdzame huisvrouw*, *Hart, hoofd, ziel* en het prentenboek *Zo is God*.

NUR 707
ISBN 978 90 435 4345 3

9 789043 543453

KokBoekencentrum.nl
UITGEVERS | UTRECHT